

חבר אחר במפקדת אצ"ל, איתן ליבני, אמר: "עלינו לדבר איתם קשות וברורות..."

בעבור 30 שנה מצאו את עצמם כל האנשים האלה בסיעה אחת בכנסת עם יצחק שמיר.

אחרי רצח הלורד מרין עברו בנייהווג שמיר לבני-ברק. מספרת שולמית שמיר: "שכרנו שם צריף בפרדס. יצחק גידל זקן והתראה כאחי-בעלי. בעלי היה אחד הבחורים ששימש ליצחק כהסוואה, וגר איתנו באותו הצריף.

גולד בני יאיר. בעל הפרדס, שניחש כנראה מי אנחנו, נהג היה לומר: דימיון כזה בין ילד ובין אחי-אביו עוד לא ראיתי!"

עוד לפני רצח הלורד מרין וסידרת הפעולות הגדולות שקרמו לו — הנסיון שנכשל להרוג את הנציב העליון השנוא, הרולד מקמייקל, והריגת הבלש תום וילקין — הכריזו הבריטים על פרס ללכידת ראשי לח"י. במודעה העברית, שעיתוני-הישוב לא סרבו לפרסמה, הודיעה "ממשלת הארץ" שתשלם פרסים כדלקמן חלף ידיעות המביאות במישורן למאסרו של כל אחד מששת חברי קבוצת שטרן, הקוראים לעצמם לוחמי-חירות-ישראל."

עבור נתן פרידמאן: 500 לא"י (לירות ארץ ישראלית). עבור יעקב לבשטיין: 500 לא"י. עבור יצחק יורניצקי: 200 לא"י.

יורניצקי תואר כאיש בן 29, בעל מינהגיהוף חזק, עיניים חומות, שערות חומות, ממוצא פולני, באורח מזורז הוסיפו לו הבריטים כמעט 10 סנטימטרים לקומתו, ורשמו במודעה: גובה 1.65.

כשנשאל שמיר השנה אם לא נעלב אז על כי הוטל עליו פרס כה קטן, אמר בחייד: "הייתי מוכן אז להיות לאיחשוב עד כמה שאפשר."

● "קחו אתנו!"

התחפשת של שמיר היתה כה מוצלחת עד כי קרה לו אותו הרבר שמפניו הזהיר את עמיתיו: הוא שגה בביטחון יתר.

אחרי מיבצע-הראווה הגדול של אצ"ל, פיצוץ מלון המלך דויד בירושלים, הטילו הבריטים מישטר צבאי על תל-אביב, וערכו חיפושים מבית לבית ומחרר לחרר. כל הגברים הצטוו להתאסף במקומות-דיכוי, לשם זיהוי. היתה זאת "השבת השחורה", ה-29 ביוני 1946, שבה נאסרו גם מנהיגי היישוב.

שמיר ידע מראש על הפעולה הבריטית. לוחמי לח"י הוצאו מן העיר בעוד מועד. אך שמיר עצמו ונתן יליד-מור, ששניהם היו בטוחים בתחפשותיהם, לא מיהרו. הם התכוונו לצאת מן העיר ביום הראשון בבוקר. באותו זמן כבר היה לח"י אירגון בעל-אמצעים. עמדו לרשותו בתים בטוחים כרחביהארץ, וגם צי מוניות של אוהדים, כדי להגיע לשם.

עיתוי הפעולה בשבת הקדים תוכנית זו, אך שמיר לא היה מוטרד, הוא יצא בשלום מבדיקות כה רבות, עד כי היה בטוח בתחפשותו.

אך כשהגיע אל שולחן הביקורת במקום-הדיכוי, ישב שם סמל-בולשת מפורסם ושמו קליף מרטין, בעל זיכרון פנומנאלי לגבי פניהם של בני-אדם.

הוא הרים את עיניו מן הניירות, העיף מבט חטוף בשמיר ואמר לאנשיו: "קחו אותו, זה יורניצקי!"

שמיר מייחס את הכישלון להזנחה: הוא שבה לגוזז את גבות-עיניו העבותות, המתחברות מעל לאף, ומזהות סימן היכר מובהק ביותר, נוסף על גובהו.

יצחק שמיר ליד תמונתו של זאב ז'בוטינסקי ב...צורת זאב": הוא הכיר אותו רק מרחוק

פרט. לסקח על כל אדם. לעקוב אחרי הפעולות של כל לחם, להדריך, לבדוק בדיקה מדוקדקת כל תוכנית פעולה.

מיכאל ידע את מבואתיה של תל-אביב ואת כל החצרות המפולשות, שאפשר לנצלן בעת נסיגה מפעולה, כדי להטעות את הרודפים ולהימלט מהם.

"האירגון היה מבוסס על תאים מצומצמים, שלהלכה לא היה צריך להיות קשר ביניהם, כדי למנוע דליפת ידיעות על הנעשה בתוך התנועה. עם התרחבות התפקידים המלחמתיים הכרח היה להפגיש תאים אחדים לפעולה משותפת. אף-על-פי כן לא רופף מיכאל את הפיקוח על האנשים, אלא הגביר אותו, כשכיל למנוע ריפיון ועבירות על כללי הזהירות.

"שיטה זאת הניכה תוצאות טובות. הלוחמים, שהגורל הציבם כזרקורי הציבור, נימצאו בשלים ומושלמים כמעלות רבות. כל אחד מהם היה, בעיני הקהל, אגדה בלתי-ינתפסת."

היתה זאת תוצאת שיטתו של שמיר, וכשרונו המיוחד להשפיע על בנייהאדם בשיחות פנימי-אל-פנים.

● "הטרוריסט מס' ו"

עם הגיעו למתנההמעצר באריתריאה פתח יצחק שמיר מייד בפעולה למען בריחתו מהמתנה. ציוותי-חפירה שבו לחפור מינהרות. הם חדלו מכך כאשר אחדים הצליחו להימלט ונתפסו. בין החופרים היה מרכזי ציפורי, שעיעמו עתיד היה שמיר להתנגש בפרשת צברה ושאתילה.

כעית הבריחה ממתנההמעצר באריתריאה אך החלה אחרי היציאה ממינהרת-הבריחה, כפי שהגדיר זאת שמיר כעבור שנים: "אתה יוצא מהמתנה ונתקע בתוך הג'ונגלים של אפריקה, כאשר האיזור כולו, אלפי קילומטרים, נמצא בשליטה בריטית, ומכל נקודה יחזירו אותך כבוד למתנההמעצר!"

אלא שתושייתו של יצחק שמיר עמדה לו גם כאן. בעזרת קשר שיצר עם אורח איטלקי שהתגורר בעיר אסמרה באריתריאה (אז למד שמיר קצת איטלקית, כי ארץ זו היתה שייכת לפני המילחמה לאיטליה) תיכנן מסלול בריחה. המסלול היה צריך להוביל אך שמיר ואריה כדאליעזר, מראשי אצ"ל, לג'בוטי — האיזור היחיד באותו מרחב שהיה בשליטון צרפתי.

האיטלקי קיבל כשכר על עזרתו מיכלית-דלק, שתכולתו עשרת אלפים ליטר בנוזל. במיכלית בנו תא זעיר שבו דחקו, אחר הבריחה, את שמיר, כדאליעזר ועוד שני עצירים שנמלטו. במשך שבוע ימים שהו הארבעה בתוך אותו תא מתכת, עד הגיעם לאדים אבכה.

יש דימיון מוזר בין דרך-בריחה זו ובין אחד הסיפורים המפורסמים ביותר של המחתרת הפלסטינית שנכתב בידי הסופר עיסאן כנסאני, שנהרג בבירור על-ידי פצצה בספורו שי כנסאני מנסים כמה פליטים פלסטיניים לעבור אך הגבול לבוזיית במיכלית. הנהג לא הצליח לסרב ל עזמרייהגבול, שהזמינו אותו למישחק, ועל כן נחנק הפליטים במיכלית.

עם היוודע דבר בריחתו של שמיר נעצרה אשתו שולמית והובאה לבית-הסוהר לנשים בבית-לחם. במשך 11 ימים שבת שביתת-דעת. היא היתה במאסר יותר משנה, ושחררה רק במאי 1948. "השתחררתי מכלאי וחזרתי אל בני, שלא הכירני, כעבו כמה שבועות חזר גם בעלי, ורק אז התחלנו בחיים משותפים."

שמיר הגיע מאדיס-אבכה לג'בוטי ברכבת כשהוא מוחבא בי שקייקה. בעיר הגמל נמסר על-ידי עובדי הרכבת לירי השיי טונות הצרפתיים. אלה עמדו להסגירו לידי הבריטים, אלא שהו מצא עורך-דין שהגן עליו והוכיח שהרבר מנוגד לחוקה הצרפתית אחרי מערכה גדולה נותרו שמיר וכדאליעזר בג'בוטי, כשה מחפשים דרך-יציאה משם. אלא שררכי הים והאוויר היו חסומים בידי הבריטים.

עם מעצרו עוד הספיק שמיר להעביר את שמו של מרטין לחבריו, וכעבור זמן קצר נהרג הבלש.

שולמית שמיר מיהרה למחבואו של נתן יליד-מור, כדי לברר מה שלומו. מסתבר שתחפשותו היתה טובה יותר: הוא עבר את הביקורת בשלום.

יצחק שמיר הועבר למתנההמעצר כרפיח, ומשם לירושלים, שם שהה שבועיים בצינוק; השבועיים האלה היו מצויינים. כפעם הראשונה, לאחר שנים רבות, ישנתי, ישנתי וישנתי... בתום השבועיים הועבר במפציץ מדגם הליפסקס אל מתנההמעצר באריתריאה.

על שעבר עליה אחרי מעצרו מספרת שולמית: "למן אותו יום הפסיקו השכנים לדבר איתי. הם בוז לי בגלוי, נידו אותי ואת ילדי כששמנת-החודשים.

"היתה תקופה קשה. הייתי בודדה, סגורה ומסוגרת בתוך החדר. האדם היחיד שעיעמו החלפתי דברים היה הילד. לפעמים חששתי שאשכח את תורת הדיבור!"

על השנתיים וחצי, שכמה ניהל יצחק שמיר את פעולות לח"י, כתב ילין מור בספרו: "עם מאסרו של מיכאל חל שינוי יסודי בצורת האירגון של המחתרת. מיכאל השתית את התנועה על יסודות של קונספירציה כמעט-מושלמת, והשליט בה חוקים של נוהג שהתאימו לקבוצת-קישורים, המחופרת היטב מתחת לפני השטח, שאנשיה מגיחים כמפתיע לתנחית את מכותיהם באוייב. בברחו ממוזרע התחיל כמעט הכל מבראשית. בהיותו חרד למניעת כישלונות, ראה צורך לבקר כל

יצחק שמיר מספיד את נתן ילין-מור ליד גופתו: ישראל אלרד היה תמיד הכי קיצוני